І чужому научайтесь,
і свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 88. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ТРАВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 12, 1965 No. 88. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 11-го травня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА ПЛЯНУЄ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ, щоб в найближчому році реґулювати розвиток економіки. Уряд має просити Конґрес, щоб схвалив додаткове зменшення податків на суму двох-трьох більйонів, і щоб Президент мав рішати, коли це зменшення податків в найближчому 1966-му році мало б обов'язувати. Уряд вже давніше вніс проєкт про зменшення податків на суму $1,750,000,000 з датою 1-го липня цього року. Це зменшення податків має бути від так званих люксусових товарів. Урядові економісти знають, що від 1-го січня 1966-го року мають бути збільшені вплати до соціяльного забезпечення у зв'язку з законом про медичну опіку, і нове зменшення податків мало б відтяжити платників податків. Дальше зменшення податків мало б не допустити до знижки в економіці в 1966 році.

СИТУАЦІЯ В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ НЕ ВИЯСНИЛАСЯ. В понеділок 10-го травня здавалося, що політична ситуація поліпшилася, бо генерал Еліяс Вессін и Вессін зрезиґнував був із становища команданта збройних сил, чого домагалися провідники револьти з 24-го квітня, і що підтримали і ЗДА. Після резиґнації ген. Вессіна и Вессіна можна б було прийти до порозуміння в справі нового уряду з представниками хунти, що її очолює генерал Антоніо Імберт Баррерас. Але вечором 10-го травня генерал Вессін відкликав свою резиґнацію, і справа знову ускладнилася. У Вашинґтоні Рада Організації Американських Держав поширила повновласті своєї 5-членної комісії, яка мала довести до перемир'я в Домініці, в тому напрямі, щоб вона зайнялася справою нормалізації відносин в тій державі.

СЕНАТСЬКА ПІДКОМІСІЯ В СПРАВАХ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ПОЧНЕ ПЕРЕСЛУХАННЯ в четвер 13-го травня. Передтим вона опублікувала меморандум, в якому гостро критикує неясність й непослідовність закордонної політики та занадто широкі зобов'язання ЗДА в цій ділянці. В меморандумі цитується заключення переслухань із 1961-го року: „Тепер ще й надалі в численних проблемах державної безпеки немає ясної думки про напрямок та послідовність в закордонній політиці серед провідних членів уряду". У відношенні до Президента пишеться в меморандумі про те, що одна людина, навіть із надзвичайною енерґією не може опанувати всіх проблем закордонної політики. Це відноситься не до особи президента Джансона, але до всіх Президентів.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАЯВИВ, ЩО ВІН ЗРОБИВ БИ В СПРАВІ В'ЄТНАМУ ТЕ САМЕ, ЩО ЗАРЯДИВ ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН. Айзенгавер відповідав журналістам на пресовій конференції на Світовій Виставці в Ню Йорку. Він сказав, що комуністи „респектують тільки силу", і пригадав слова Сталіна на Ялтинській конференції, який не хотів рахуватися з думкою Папи, який не має ні однієї дивізії. Айзенгавер схвалював політику Джансона і в Домініканській Республіці, кажучи, що Президент не вислав туди забагато війська, бо ліпше мати під рукою більше війська на всяку потребу. Айзенгавер гадає, що президент Джансон не мав часу нараджуватися з Радою Організації Американських Держав, бо американське військо треба було негайно вислати.

У СВІТІ

ЗДА РІШУЧЕ ВІДКИНУЛИ СУҐЕСТІЮ ФРАНЦІЇ, щоб відповідальність за долю Німеччини перекинути від 4-ох великодержав виключно на Францію й СССР, прийнявши принцип, що розв'язка німецької проблеми є проблемою „европейською". Заявив це заступник державного секретаря Джордж Болл, який в навечер'я конференції Ради НАТО дав в американській амбасаді у Лондоні прийняття для міністрів закордонних справ Британії, Франції і Західньої Німеччини.

КОМАНДАНТ КОМУНО-КИТАЙСЬКОЇ АРМІЇ ГЕН. ЛЬО ДЖУЇ-ЧІНҐ ЗАЯВИВ у своїй статті в журналі „Червоний Прапор", переданій опісля через радіо і пресбюро, — що Комуністичний Китай не заатакує Америки перший, тільки зареаґує контратакою, якщо його заатакують. Китайський генерал погрожував, що у випадку війни з Америкою „буде донащаду знищений американський імперіялізм". Водночас він признав, що „в деяких обставинах" „соціялістичні країни" можуть вступати в переговори з „імперіялістичними". Він не виявив, чи ці „деякі обставини" стосуються також В'єтнаму.

У ЛОНДОНІ ЗАСУДЖЕНО ДВОХ БРИТІЙСЬКИХ ШПИГУНІВ: 52-літнього ракетового спеціяліста Франсуа Боссарда засуджено на 21 рік в'язниці за шпигунство у користь Совєтів, а 33-річного сержанта Персі Аллена засуджено на 10 років в'язниці за продаж тайних військових документів Іракові. В палаті громад прем'єр Гаролд Вільсон заявив, що у зв'язку з цими шпигунськими аферами відбудеться слідство щодо метод, як перевіряються минуле і характер кандидатів на різні посади в армії і в цивільних установах, що працюють для збройних сил.

СОВЄТИ ЗАПРОПОНУВАЛИ, ЩОБ УСІ АТОМОВІ ДЕРЖАВИ СКЛАЛИ ЗАЯВУ, що вони не вживатимуть ніколи атомової зброї. Водночас Совєти підкреслили свою давню вимогу щодо підписання мирового договору на базі існування „двох Німеччин", ото ж перманентного поділу Німеччини, і знову „зажадали" відкликання всіх американських військ з Південного В'єтнаму. Ту відозву, перетикану лайками на адресу ЗДА й пропаґандивними фразами, проголошено в 20-ліття кінця останньої війни, за підписами совєтського уряду, ЦК компартії і Верховного Совєту.

У ЗАХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ т. зв. Комітету дії для З'єднаних Держав Европи під головуванням французького дипломата Жана Монне. Сталося це з нагоди 15-річчя заклику колишнього французького прем'єра і міністра закордонних справ Моріса Шумана до з'єднання західньо-европейських ресурсів сталі й вугілля. Внаслідку тієї ініціятиви постала могутня організація 6-ох західніх держав — стально-вугільної промисловости. Шуман помер у вересні 1963 р. На тій берлінській конференції був приявний теж західньо-німецький канцлер Людвіґ Ергард, промову якого передавано через американського комунікаційного сателіта „Вчасний птах".

ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКІ КАТОЛИКИ ЗГОЛОСИЛИ ГОТОВІСТЬ поставити на ноги 160.000 додаткового війська, складеного з самих католиків, непримирливих ворогів комунізму. Католиків в Південному В'єтнамі є 1,700.000. Вони, разом із іншими не-буддистськими визнаннями закидають урядові Фана Гуї Квата „м'якість" супроти комуністів.

У ТЕГЕРАНІ, СТОЛИЦІ ІРАНУ, ЗАСУДЖЕНО 4 ОСОБИ НА СМЕРТЬ через розстріл, шістьох на досмертну в'язницю, одного на 15 років та двох на 5 років в'язниці за вбивство іранського прем'єра Гассана Алі Манзура 21 січня ц. р., як він вийшов з авта і йшов до парляменту. Всі засуджені — члени фанатичної мусульманської організації, що противиться реформам, які проводив уряд Манзура.

Міжамериканська Комісія в справах перемир'я дістала нові повновласті

Вашинґтон. — 10-го травня Рада Організації Американських Держав вирішила поширити повновласті П'ятичленної Комісії в справі заключення перемир'я в Домініканській Республіці в тому напрямку, що ця Комісія має зайнятися тим, щоб довести до замирення і між політичними партіями. Ця п'ятичленна Комісія зложена із представників Арґентини, Бразилії, Колюмбії, Ґватемалі і Панами. Вона тепер має зайнятися тим, щоб в Домініці скласти новий уряд, який мав би довір'я всіх тих груп, які змагаються в громадянській війні, що почалася ще 24-го квітня. Досі в країні немає уряду, який визнавали б всі групи, і тому не можна здійснити *перемир'я*, бо й досі з груп повстанців стріляють до американських збройних сил, які стаціонують в Домініці і які дбають про те, щоб не поширювалася збройна акція.

З дипломатичних кол повідомляють, що більшість латиноамериканських держав згідна вислати до Домініки принаймні малі збройні сили, які творили б міжамериканську армію, що дбала б про збереження миру у зворохобленій країні, де комуністи хочуть використати внутрішні непорозуміння та завести свою диктатуру на взір Кастрової Куби. Між провідниками окремих збройних сил немає згоди, і тому важко завести лад в державі. Представники нової хунти, що її очолює генерал бриґади Антоніо Імберт Баррерас домагались, щоб генерал Еліяс Вессінґ и Вессін зрезиґнував із становища команданта збройних сил, і він це зробив був 10-го травня, що підтримували і ЗДА, змагаючи до замирення. Але ще того самого дня ген. Вессін відкликав свою резиґнацію, що ще більше ускладнило положення. Організація Американських Держав мусить вести зручну політику, щоб дійти до дійсного замирення у зреволюціонованій республіці.

В Дітройті відбувся секретарсько-організаційний курс УНС

Дітройт, 9-го травня. — Заходами Окружного Комітету Відділів УНСоюзу відбувся тут триденний секретарсько-організаційний курс в п'ятницю вечером, суботу і неділю, 7, 8 і 9-го травня. Учасники курсу в числі 32 осіб, головно відділові урядовці та організатори, прослухали скондензованих лекцій вишколу організаторів і секретарів. Викладачами на курсі були: головний секретар УНСоюзу Ярослав Падох, асистент головного секретаря Володимир Сохан і обласний організатор Володимир Гірняк. Крім лекцій проведено теж один панель з участю більше досвідчених союзовців — курсантів на тему закидів проти життьового забезпечення і як їх опрокидувати. Після закінчення курсу відбулася дискусія над важливішими проблемами місцевої союзової округи, в часі якої заторкнено також справи ширшого громадського значення.

Для учасників курсу та представників місцевих українськихх установ і організацій влаштував гостинний Окружний Комітет під проводом голови Ярослава Базюка і секретаря Андрія Триша спільну вечерю-прийняття з мистецькою частиною та церемонією врученння заслуженим організаторам в минулорічній членській кампанії ювілейних відзнак УНСоюзу. Майстром церемонії на прийнятті був Василь Папіж, який перебрав провід імпрезою після короткого слова-привітання гостей п. Ярославом Базюком. Гості щедро оплескували виступ хлоп'ячого хору „Боян" під диригентурою проф. Кирила Цепенди. У головній промові вечора з'ясував д-р Я. Падох ролю УНСоюзу в українському громадському, культурному і господарському житті, підчеркаючи, що місія УНСоюзу залишається дуже важливою навіть на 72-ім році його існування та що завдяки праці УНСоюзу і його активу організована українська спільнота зростає і виявляє щораз нові успіхи та проявляє дальше велику активність.

Після короткого слова обласного організатора Володимира Гірняка, він і головний секретар роздали заслуженим союзовцям ювілейні відзнаки УНСоюзу, що їх одержали: Петро Федик, д-р Атанас Слюсарчук і Дмитро Кошильовський — срібні, а Андрій Триш, Микола Кончак, +Павло Кобас і Андрій Масник — бронзові. Також була признана і

(Закінчення на сторінці 4-ій)

Великоднє Звернення Українських Католицьких Владик було передане трьом Митрополитам Української Православної Церкви

Вінніпеґ. — Як повідомляє тижневик „Поступ" з 9 травня ц. р., Великоднє Звернення Українських Католицьких Владик з висловами Пасхальних привітів і побажань для Владик, духовенства і вірних Української Православної Церкви, що його одержав і на нього відповів окремим листом Митрополит Української Православної Церкви у ЗДА Їх Блаженство Іоан Теодорович, було особисто доручене також Блаженнішому Кир Іларіонові, Митрополитові Української Греко-Православної Церкви в Канаді, ВПреосв. Митрополитом Кир Максимом Германюком, та Блаженнішому кир Ніканорові, Митрополитові Української Православної Церкві в Европі, Преосв. Єпископом Кир Платоном Корнеляком. Їх Блаженству Кир Йоанові Теодоровичеві, Митрополитові Української Православної Церкви у ЗДА, доручив це звернення особисто Впреосв. Кир Амврозій Сенишин, Митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА.

У В'єтнамі війна продовжується з великими обопільними втратами

Саєґон. — В минулу неділю й понеділок ішли в Південному В'єтнамі важкі бої між комуністичними партизанами й державним військом. Це останнє мало великі втрати, що їх обраховують на кругло 100 вбитими та 200 раненими або полоненими. Полонені з-правила скріплюють партизанські ряди, зраджуючи вільний уряд. За американськими твердженнями — ті бої не були привичними атаками партизанів з засідки, після чого партизани втікають — а фронтовими зударами. У тих боях згинули також два американські вояки, а два були ранені. Водночас продовжувалось бомбардування Північного В'єтнаму. 72 американські бомбовики бомбардували 12 мостів у Північному В'єтнамі, при чому половину мостів знищено так, що вони провалились, інші пошкоджено. Між знищеними знаходиться довгий на 1650 стіп міст у віддалі 150 миль на південь від столиці Північного В'єтнаму Ганой. Цей міст був уже предметом летунської атаки 25 квітня ц. р. Хоча американські налети не заторкували названої столиці Північного В'єтнаму, проте тамошні комуністичні власті розпочали дислокацію центральних установ та порадили населенню переноситись на провінцію.

У Філядельфії відбудеться вистава комічної опери М. Лисенка „Пан Коцький"

Філядельфія. — Після довгої, понад дворічної праці, проведеної заходами і під проводом відомого українського ентузіяста музичної справи професора і директора Українського Музичного Інституту Юрія Оранського, тут буде поставлений невідомий досі твір Миколи Лисенка — дитяча комічна опера в 4-ох діях „Пан Коцький". Вистава, яка буде доповнена фраґментами з опер „Наталка Полтавка", „Коза-Дереза", „Енеїда", „Тарас Бульба" і „Сніговa Краля", відбудеться заходами Українського Музичного Інституту у Філядельфії в суботу 15 травня ц. р. в залі Кук Гай Скул при Лавден й Олд Йорк Ровд під мистецьким проводом проф. Юрія Оранського і режисурою Богдана Паздрія. У виставі братимуть участь, як солісти й актори: І. Фоменко-Курдидик, Н. Оранська, І. Правдюк, Д. Варвара, А. Лисенко, П. Манойло, Н. Терещенко, Н. Андрусів, В. Петрович, Г. Саґата, В. Чайковська, А. Мірчук. У виставі виступатимуть хор та оркестра УМІ із концертмайстрами: А. Жилава, Б. Миґасюк, О. Сімович, З. Цісик. Проєкти декорацій виконав мистець П. Андрусів і приготовили їх І. Хоманчук й Т. Бульба, костюми і маски — С. Лада. Оркестровку і вокальний вишкіл перевели В. Овчаренко й А. Лисенко. Акомпаньюватимуть О. Білик, Л. Бульба, і І. Чума.

ПЕТРО СОДОЛЬ, ЛЕЙТЕНАНТ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ, ВІДЗНАЧЕНИЙ ЗА ГЕРОЙСТВО У В'ЄТНАМІ

Сайґон, В'єтнам. — Петро Р. Содоль, перший лейтенант американської армії, що виконує тепер свою службу в характері американського військового дорадника при в'єтнамській армії в боротьбі з комуністами, дістав високе відзначення: В'єтнамський Хрест Хоробрости із Золотою Зіркою за відвагу і геройзм у битві з комуністами. Лейтенант Содоль належить до найпопулярніших осіб серед української, зокрема пластової молоді, бувши кілька разів бунчужним пластових таборів, а відзнаку пластового куреня „Лісових Чортів" він носить і на своїй військовій уніформі. Про високе відзначення за хоробрість цього молодого старшини американської армії українського роду широко повідомляє далекосхідня американська військова газета „Пасіфік Старс енд Страйпс", м. і. пишучи:

„Американець стояв непорушно на струнко. Його бойова уніформа була заболочена і подерта, а його глибокі очі віддзеркалювали безсонну ніч. Але перший лейтенант Армії З'єднаних Держав Петро Р. Соболь з Брукліна виглядав у кожному інчі на вояка, як генерал Вінг Лок, командант 9-ої піхотної дивізії відзначував його В'єтнамським Хрестом Хоробрости із Золотою Зіркою. Содоля, дорадника в'єтнамського піхотного батальйону, відзначено за хоробрість після рапорту командуючого офіцера про активність попереднього дня і ночі. Коли командант дивізії почув про акцію Содоля, він негайно зарядив відзначення. Церемонія відбулася на командному пості 9-ої дивізії. Акція, за яку відзначено американського дорадника, відбулася в окрузі Кієн Ван в дельті Меконґ. В'єтнамська стрілецька компанія, для якої він є дорадником, попала в засідку переважаючих чисельно (комуністичних) сил В'єт Конґу. Хоча команданта компанії вбито, а вояки були приковані до місця вбивчим перехресним вогнем, вони відстрілювались і комуністам не пощастило здобути їхню позицію. Содоль добровільно наражував своїм життям, щоб допомогти в'єтнамцям відстрілюватись та вказувати їм дальший хід акції. Його відвага та продовжувані поради щодо акції були головним фактором для успіху акції..."

Про геройзм та командні спосібності лейтенанта Содоля зокрема щиро пише в'єтнамська преса.

Перший лейтенант Армії ЗДА. Петро Р. Содоль

Лейтенант Петро Содоль своєю відвагою та своїм геройзмом приніс честь багатьом своїм друзям не тільки в Американській Армії, але й серед української молоді, як і головно своєму батькові Петрові Содолеві - Зілинському, відомому нашому громадському і союзовому діячеві, колишньому сотникові Запорізької Дивізії в Армії Української Народної Республіки, що й тепер після років є „в кожному цалі вояком" Лейт. П. Содоль, як і його батько та мати Марія і дві сестри Наталка і Леся, яка перед роком мала друге місце у контесті „Міс Союзівка", всі є членами 184-го Відділу УНСоюзу, очолюваного сот. Петром Содолем-Зілинським.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

КАРД. ЙОСИФ СЛІПИЙ ВІДПРАВИВ СВ. ЛІТУРГІЮ В 1100-РІЧЧЯ ХРЕЩЕННЯ БОЛГАРІЇ

Рим. (УПБ). — На закінчення ювілейних святкувань, що відбувалися тут з приводу 1100-річчя хрещення Болгарії, Кардинал Йосиф Сліпий відправив архиєрейську Службу Божу в Базиліці св. Климента дня 20 квітня ц. р.

З Кардиналом Йосифом співслужили: єпископ Андрей Катков, прот. І. Кулик, ректор Російської Колеґії И. Ольшр, о. Марко Япунджіч та інші. Співав хор українських студентів Духовної Семінарії св. Йосафата. Проповідь італійською і болгарською мовами виголосив під час архиєрейської Літургії болгарин о. Софранов, Пасіоніст, організатор започаткованих мин. року ювілейних урочистостей.

У ВІДКРИТТІ НОВОГО БУДИНКУ КОЛЕҐІЇ СВ. ЙОСИФА ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ ПАПСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ

Йорктон. — Як повідомляє вінніпезький „Поступ" з 9 травня ц. р., папський делеґат на Канаду Впреосв. Серджіо Піньєдолі прибуде до Йорктону, щоб взяти участь у посвяченні та відкритті нового будинку Колеґії св. Йосифа, що відбудеться в днях 15-17 травня ц. р. Впреосв. С. Піньєдолі є титулярним Архиєпископом Іконії; служив на пості папського нунція в Болівії, Венесуелі та Західній Африці. Свого часу він був помічником архиєпископа Монтіні — теперішнього папи Павла VI. В червні 1964 року був іменований апостольським делеґатом на Канаду.

70-ЛІТТЯ ПРОФЕСОРА ВОЛОДИМИРА БОГУНА-ЧУДИНЕВА

Українському визначному математикові профефесорові Джон Гопкінс Університету Володимирові Богунові - Чудиневу минуло 75 літ. Він брав живу участь в громадському житті, був большевиками арештований і довгий час просидів у тюрмі. Проф. Богун - Чудинів є колишнім професором Московського Університету і одним з чолових українських математиків.

На еміґрації він був професором математики в Джон Гопкінс Університеті і багато разів брав участь в міжнародних математичних Конґресах.

Останній раз він виголосив дві доповіді на Скандинавській Конференції Математики, 24 і 25 серпня 1964 р.

УКОНСТИТУОВАННЯ ПРЕЗИДІЇ РАДИ СУБ

Лондон. — В суботу, 10-го квітня, 1965 р., зараз після закінчення двадцятих Загальних звичайних зборів Союзу Українців у Великій Британії, відбулось перше засідання новообраної Ради СУБ-у, на якому уконституовано Президію в такому складі: проф. Роберт Лісовський — голова Союзу, ред. Г. Драбат — перший заступник голови, мґр. М. Білий-Карпинець — другий заступник голови, д-р С. М. Фостун — секретар Союзу, І. Дмитрів — член, проф. д-р І. Марченко — член, інж. В. Олеськів — член, дир. Ю. Заблоцький — член.

Рада СУБ-у рішила, що діяльністю Головної Управи будуть керувати: голова Союзу, секретар і директор ГУ, п. І. Равлюк, який в найближчому часі почне працю в Централі СУБ-у.

ХОР „ТРЕМБІТА" ВИСТУПИТЬ ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКОЮ СТУД. МОЛОДДЮ

Дітройт. — Український репрезентативний хор „Трембіта" в Дітройті під диригентурою д-ра Богдана Кушніра і Ярослава Филипова виступить 15-го травня в концертовій залі авдиторії Форда в Дітройті. Цей український хор буде одним із трьох хорів, які виступлять перед трьохтисячною американською публікою, переважно студентською молоддю, з нагоди т. зв. „Спрінґ Коледж Раллі".

Спонзором цієї імпрези є Мишиґенський Християнський Коледж із Рочестеру, Миш.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

КУПІВЕЛЬНІ „СУПУТНИКИ"

Крамниця в Києві. Жінка хоче купити торбинку.

— До торбинки ще треба докупити хустку і парфуми. Продаємо лише разом, — каже продавець.

Друга жінка просить показати їй жакет.

— Самого жакета не продаємо. Маєте ще докупити рушника.

Кажуть — це комплект. Що ж це за комплектне поєднання — жакет і ... рушник?!

Таку форму торгівлі дозволило міністерство, — каже заступник начальника київського міського торговельного відділу. („Рабочая Газета" з 21 квітня ц. р.)

НЕНАЧЕ СКОВОРІДКИ АБО ГОРЩИКИ

Надиво різноманітні жіночі капелюшки випускає фабрика „Україна". Одні з них формою нагадують сковорідку або горщик з ручкою всередині, інші — Айфелеву вежу в мініятюрі. (з „Перця" ч. 5).

ПОРОЖНЬО

Поблизу невеликого прикарпатського міста Калуша будується хемічно-металюрґійний комбінат.

Важко було починати цю будову, — пише 8 квітня ц. р. в „Культурі і Житті" В. Гаврилкін. — Щодня з усіх кінців країни приїздили сюди люди, а не було ні житла, ні крамниць, ні їдалень, ні лікарні...

Будову скінчили, але де будівельникам відпочити? Ні клюбу, ні бібліотеки, ні кінотеатрів.

Порожньо було, коли починали, нічого немає, коли й скінчили.

А ЩО Ж Є ?

Автобусна станція у Валках (Харківщина).

— Прошу дати бутерброд.

— Немає.

— Будь ласка, чаю...

Немає.

— Склянку мінеральної або содової води.

— Немає... (З березневого „Перця").

КОНІ НЕ ВИННІ

В місті Горіхові (Запоріжжя) відкрили майстерню ремонту телевізорів у... стайні.

В низькій, вогкій комірчині на шістнадцять квадратових метрів працюють п'ять майстрів. Тут все: і майстерня, і приймальний пункт, і склад... („Перець", ч. 5).

ЩОБ ВІДУЧИТИ ЗАЛИЦЯЛЬНИКІВ

Сукні, випущені Боярською швацькою фабрикою, виглядають так: абияк вшиті рукави, рвані петлі, різної довжини витачки.

Взимі виходять сукні світлі, з короткими, а для літа шиють з довгими рукавами і темної матерії.

Ці дівочі сукні, — пише П. Тимчук у журналі „Перець" ч. 5., — випускають, мабуть, для того, щоб раз і назавжди відучити чіплятися до дівчат надокучливих залицяльників.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Роковини розгрому III Райху

День 8-го травня 1945 року вважається офіційною датою закінчення другої світової війни. З цього приводу відбулись обабіч залізної заслони маніфестації і складено різні заяви.

Відомо, що західні альянти, в першу чергу Америка, зробили наприкінці світової війни дві поважні помилки. Зажадали від Німеччини беззастережної капітуляції, видавши її таким чином на ласку-неласку всіх переможців, включно з Совєтами, і допустили до того, що Берлін зайняли совєтські війська, що дало Москві в руки політичний атут, яким шантажує вона світ по нинішній день. Не існує у всесвітній історії прецеденту, щоб через 20 років після закінчення війни не підписано між двома воюючими сторонами колективного мирового договору, тим паче, коли переможена сторона відбудувала в міжчасі свою зруйновану війною економіку і здобула собі у світі повагу. Таким чином через 20 років після закінчення другої світової війни продовжується стан „між війною і миром". Президент Джансон слушно підкреслив у своєму зверненні, що „ще не простигли попелища війни, як упоперек Европи впала тінь амбіцій Совєтського Союзу". „Амбіції" — це дуже делікатне окреслення совєтського імперіялізму.

Через 20 років після закінчення війни, припечатаного катастрофою „Третього Райху", до якої рішально причинилася збройна сила Америки, Совєти не допускають до миру, мавши свої власні завойовницькі пляни. Тому вони наполягають на затвердженні „на вічність" поділу Німеччини визнанням „двох Німеччин", з яких Східня Німеччина стала б довічним Сателітом Москви. Відмовлювання німцям, як і багатьом іншим націям Центральної і Східньої Европи, включно з Україною, права самовизначення, є, безумовно, курйозом, що найкраще характеризує нинішню ненормальну, дивоглядну міжнародну ситуацію. Є в ній стільки зародків нового зудару, що годі говорити про тривкий мир: тільки острах перед тотальним знищенням людства атомовою зброєю зберігає світ від нової великої війни, яка продовжується в „холодному" виглляді.

Тому в нинішні роковини нема у вільному світі почувань тріюмфу і вдоволення. Затьмарює його ще тінь внутрішніх розбіжностей. Можна тільки потішати себе, що гін до єдности, а збройна сила Заходу буде заставою проти апетитів Москви.

„Українська карта" Пейпінґу

Згадувані вже на цьому місці ревеляції однієї з південноамериканських українських газет про українські радіопередачі з Пейпінґу подали й деякі інші українські часописи, пишучи рівночасно про „українську карту" Пейпінґу.

Ці досить таки неправдоподібні ревеляції потрапили й на сторінки західньонімецького тижневика „Дер Шпіґель". У 14-му числі цього часопису, з 31 березня ц. р. появилася, не піддержана жадними доказами чи бодай віикликами на достовірні джерела, інформація п. н. „Увага! Увага!" — про пересилані „бездоганною українською мовою" радіопередачі з Пейпінґу з підбурливими закликами до стаціонованих над Амуром, над берегами Тихого океану, в Сахаліні і на Курільських островах вояків української національности. В тих закликах, мовляв, таврується Москву за те, що вона висилає на Україну росіян, а українців переводить на Далекий Схід, що вона намагається знищити все українське, зрусифікувати те, що ніколи російським не було. Автор інформації в „Шпіґелі" поширив її ще власними міркуваннями про співпрацю калмиків, кримських татар, черкесів та інших з німцями проти російських поневолювачів і навіть додав вістку, не подавши її джерела, про те, що „українські партизани в Україні вбили в 1961 р. більше ніж 50 совєтських урядовців". Закінчується інформація вирахуванням заходів, що їх, мовляв, започаткували Совєти проти цієї китайської пропаґанди...

Подана „Шпіґелем" інформація, що її передрукували різні европейські і навіть деякі американські газети без сумніву цікавить українську суспільність і саме тому не можна не висловити деяких застережень, зокрема тому, що вістка не має жадного джерельного потвердження і її не можна перевірити.

Тим часом, лянсування серед української еміґрації нової орієнтації на ком. Китай могло б в деяких обставинах нанести багато шкоди українським визвольним тенденціям, бо ж відомо, що Китай і Москва однаково червоні й однаково вороги людської волі. Не можна також виключати можливости, що поширювання такого роду ревеляцій може бути звичайною КҐБ-івською провокацією, запланованою для уможливлення нових репресій проти свідомих й актквиних українських елементів в УССР. Пришивали й пришивають українцям в УССР „сепаратизм" і „буржуазний націоналізм", можуть почати пришивати тепер і прокитайські симпатії чи й коляборацію з пейпінґськими „догматиками". Які це може мати наслідки — відомо всім.

КРУТІ СТЕЖКИ ПОЛІТИКИ ДЕ ҐОЛЛЯ

Париж. — 25-го квітня до Парижу приїхала російська делеґація на чолі з міністром закордонних справ Громиком. Цю делеґацію зустріли з підкресленою симпатією. На пошану комуністичного міністра влаштовано цілий ряд бенкетів, на яких виголошувано промови про давню приязнь між Францією і Росією.

В лютому - березні 1945 року на конференції в Ялті Сталін сперечався з Черчіллом за право Франції називати себе великодержавою. Екзильного уряду де Ґолля не запросили на ту конференцію, і Сталін твердив, що французи нічого не зробили для перемоги над Гітлером. Але час минає, і люди змінюють свої погляди та пляни.

Генерал де Ґолль рішив відновити престиж своєї країни. І коли цьому може допомогти Москва, то меткий генерал, як то кажуть, „не від тих грошей". Не диво, що французький президент у міжнародній політиці систематично виступає наперекір „англо - саксонцям". Адже ж союзні „атомові" великодержави — ЗДА і Великобританія — не схотіли відкрити французькому урядові секретів виробництва атомових бомб і французам довелося діяти самотужки, щоб стати „атомовою" державою. Однак і супроти своєї найближчої союзниці — Німецької Федеративної Республіки — де Ґолль поступає так, що його політика викликає серед німців невдоволення.

Ще недавно, в липні 1963 року, німецький канцлер Аденауер, вітаючи де Ґолля в Бонні, казав, що приязнь між Німеччиною і Францією ніколи не зів'яне. Але цим рожевим надіям завдав тяжкого удару французький президент.

Насамперед де Ґолль вибрав чомусь для своєї промови до французького народу саме той час, коли в Парижі гостював російський міністер Громико: день 27 квітня. Ця промова містить у собі засади міжнародної політики уряду Франції, отже вона звернена не тільки до французів, але й до союзників і противників Франції.

Промова де Ґолля — це ніби „деклярація незалежности" Франції супроти двох великодержав — ЗДА і СССР. Але по суті — це політична атака на ЗДА, бо ніхто не повірить, що Франція „залежить" від Москви. Де Ґолль згадав про давню силу і славу Франції, про поразку в другій світовій війні, про те, що інтереси Франції при попередніх урядах були підпорядковані „заокеанському протекторові", — значить, Вашинґтонові. Уже сім років, — заявив де Ґолль, — його уряд противиться американській опіці, бо „вибрав незалежність". Тепер, мовляв, „існує політика Франції, і вона твориться в Парижі".

„Незалежний де Ґолль", який не вважає за потрібне радитися про свою закордонну політику з союзниками, все ж дає поради іншим державам. Він заявив, що засуджує війну в Азії (В'єтнам) і сприяє незалежності народів Латинської Америки, нових народів Африки та нормальним відносинам з комуністичним Китаєм. З контексту промови де Ґолля випливає, що він уважає за перешкоду до незалежности народів світу не московську та китайську великодержави, а ЗДА.

Промова де Ґолля була ніби подарунком для Громика — гостя французького уряду в Парижі — і несподіваним ударом для союзників Франції, в першу чергу для Німеччини.

Словами своєї промови — „будьмо союзниками наших союзників" — де Ґолль хотів розвіяти невдоволення й огірчення урядів, з якими Франція зв'язана договорами приязни. Але це нікого не переконує. Згадка про спільне з Італією будування тунелю під Альпами, про канал між Німеччиною й Францією через ріку Мозель, про технічну співпрацю з Великобританією — все це дрібниці. Головне, що відчувають зокрема 6 держав Европейської Господарської Спілки, — це намагання де Ґолля накинути свою політику Римові, Боннові, Люксембурґові, Гаазі та Бельгії.

„Антиамериканізм" і хвастунство де Ґолля, мовляв, Франція своєю атомовою зброєю зможе відповісти противникові на атаку смертельним ударом, сприймають тверезі політики, як демагогію, розраховану на збудження у французів „національної гордости". Бо досить одної заяви уряду ЗДА, що він відкликає свої атомові сили з Европи, щоб показати де Ґоллеві безпомічність Франції і всієї Західньої Европи супроти московської переваги.

Де Ґолль вважає, що ЗДА не хочуть, щоб Західня Европа була сильною і стояла на власних ногах. Але він замовчує факт, що саме уряд ЗДА всяким способом сприяв об'єднанню Европи і домагався, щоб европейські держави виставили якомога більше дивізій.

Де Ґолль заявляє, що різні держави готові до співпраці з французьким урядом по лінії його політики „незалежности". Фактично ж він руйнує співпрацю з своїми найближчими союзниками, в першу чергу з Німеччиною.

Фрази де Ґолля про незалежну від Америки Европу, його застрашування німців, мовляв, Вашинґтон може „запродати" Европу Москві, щоб забезпечити мир, мали прихильний відгук у Німеччині, і там створилася була ціла група політиків, що їх названо „ґоллістами". Тепер ці надії на де Ґолля, як корова язиком злизала.

Поступки на господарському полі, що їх дав Бонн де Ґоллеві в минулих роках, щоб мати його допомогу для об'єднання Німеччини, можуть бути відкликані. Німці дивляться з надією на Вашинґтон. Ні одна з держав Европейської Господарської Спілки не йде за „антиамериканізмом" де Ґолля. Його промова визначила для Франції шлях до політичної, а може й економічної ізоляції.

Люди, що керуються в політиці не серцем, а холодним розумом, звертають увагу на те, що де Ґолль ніяк не може забути, як його і Францію трактовано під час другої світової війни, коли він був еміґрантом у Лондоні. З цієї душевної рани випливає його шукання престижу для Франції за всяку ціну.

Коли де Ґолль говорить про „незалежність" Франції від Вашинґтону, то „забуває", як то було за його урядування в Парижі в 1944-1946 рр., коли недалеко від столиці Франції в совєтському таборі Бореґар, прислані з Москви кати розстрілювали тисячами еміґрантів з СССР. Про це знав „незалежний" де Ґолль, але мовчав і не протестував, щоб не прогнівити Сталіна. Немало загинуло тоді в Бореґарі і наших братів - українців, що ніколи не були совєтськими громадянами.

Другий приклад: коли в 1959 р. до Парижу приїздив Хрущов, то „незалежний" де Ґолль звелів заарештувати тисячі еміґрантів із території СССР і вислати їх на Корсику на час перебування Хрущова у Франції. Дійсно незалежні уряди ЗДА та Великобританії до такого низькопоклонства перед большевиками не доходили і, певно, ніколи не дійдуть.

Цікаво, що в своїх промовах де Ґолль ніколи не вживає назви СССР, а тільки „Росія". Проблеми народів, поневолених Москвою, він не хоче знати. Тому його фраз про свободу для всіх народів не можна брати поважно.

Viator

ХВАЛА ЖИТТЮ

Моїй вічномолодій бабуні, Михайлині Чайковській, в її 75-тиліття.

На фотокарточці далекий світ:
під капелюхом
на віденську моду
ховає ґрацію свою і вроду
дівчатко, що йому
п'ятнадцять літ.

Воно не знає ще доріг життя,
що виписані у пашпорті долі:
екстаз любови, іспитів недолі,
ні болю, ще не знає забуття.

Та вже горить
в очах елян-віталь,
наснага для
далекого маршруту,
що охоронить від іржі отрути
життя блискуче
і тверде, мов сталь.

Це — щедрого буття
простий секрет,
Це — паливо
нестримного горіння,
що над кордони,
понад покоління
людського серця розіпне намет.

Щодень вестиме
чарівний рушій
в новизну досвіду,
в новизну думки;
і вічну молодість
віддасть в дарунку
за благородну повноту душі.

Їсть фотокартку
жовтозубий час,
присипав попіл
стиль кількох імперій —
— в живих очах,
не тільки на папері,
елян-віталь і досі не погас.

Закон життя —
безперебійний рух;
вся радість в будуванні,
не в споруді.
Свою любов, свій труд
віддавши людям,
плекаєш власний
вічноюний дух.

травень, 1965

МАРТА ТАРНАВСЬКА

В. Кривоус
б. пор. УСС

50-РІЧЧЯ БОЮ УСС-ІВ НА МАКІВЦІ

Вночі з 28 на 29 квітня 1915 р. несподівано розпочався в Карпатах на горі Маківці важкий боєвий змаг москалів з австрійцями, за важний стратегічний перехід московської армії на зади австрійських боєвих сил. Обі воюючі сторони кидали до бою найкращі і найбільше загартовані військові одиниці. Головно москалі не жалували ні людського, ні технічного матеріялу, щоб здійснити намічений плян. Команда 55-ої дивізії, XXV корпусу генерала Гофмана кинула до оборони Маківки, крім невеличкої частини 35 полку краєвої оборони, обидва курені УСС-ів.

Впродовж чотириденного бою з переважаючими московськими силами УСС-и виявили подивугідну витривалість, бойову холоднокровність, тверде, невгнуте завзяття, неуступчивість перед надходячою грозою, каліцтвом від куль, ґранат і шрапнелів, чи навіть перед загрозою смерти. Ідея боротьби за волю України ясніла в їх умах і серцях, у час завзятої боротьби — виразніше, як будь-коли перед тим.

Перед очима УСС-ів наочно стояв клятий ворог, що сотнями літ гнобив Україну, грабував її добро, народ баламутив, держав в темноті, в ярмі, а найкращих синів — патріотів замикав до тюрем або висилав на каторжні роботи на Сибір в непрохідимі тундри і тайги.

УСС-и, як національно свідомий елемент, не могли забути катам-москалям останньої кривавої битви під Полтавою, в 1709 р., коли то Україна намагалась відірватися від „опіки" північного, дикого сатрапа-москаля і зажити своїм власним свобідним життям.

Не помогла москалям різнородна технічна зброя, що складалася з кільканадцяти батерій гармат всякого калібру, що без перестанку сипали залізо, олово, шрапнелі, ґранати, що рили глибокі ями, руйнували окопи, косили по дорозі не лише людські істоти, але стинали грубі конари дерев або з корінням виривали дерева і з шумом та тріскотом кидали на землю, або на оборонців стрільців.

Сильніша і твердша від заліза й олова жевріла в душах УСС-ів і їх командного складу любов, посвята, ідея до боротьби за найвище добро Батьківщини-України, і святі почування наказували їм іти впевнено, непохитно в найгрізніший вогонь крісових чи гарматніх куль і здобувати належне людське право, волю, свободу для свого народу.

У тих важких боях на Маківці зроджувались зі стрільців і їх провідників невгнуті безстрашні борці, справжні герої, майбутні командантн сотень, куренів, полків, бриґад, а навіть корпусів у пізнішій Українській Галицькій Армії, чи в корпусі київських СС-ів.

По чотириденних, надлюдських боєвих змаганнях, УСС-и вийшли переможцями не лише у відношенні до москалів, але ще більше у відношенні до замаскованих ворогів в австрійських мундурах: поляків і мадярів, що перебували в той час на різних високих постах у корпусі ген. Гофмана, як, напр., полк. Лямезан, майор Кук, Пінінський, Мушинський, Загурський україножер з пол. суду і ін.

Оці скриті вороги дихали ненавистю до УСС-ів і мріяли про їх ліквідацію.

В кривавих боях від 28 квітня до 2 травня, УСС-и втратили 42 забитих, 76 ранених і 35 полонених.

По битві на Маківці командант 55-ої дивізії ген. Фляйшман, в склад якої входили УСС-и, видав наказ, з якого подаю урвики. І так: „Від багатьох днів ворог намагається вибити пролім у наших становищах... Зі страшною перевагою, з нечуваною настійчивістю, з погордою смерти і невтомною витривалістю, поновляв він в останніх днях свої наступи. Аж тут, у найгрізнішій хвилині появилися Українці. Зі запалом, одушевлені патріотизмом, з розмахом як шумна буря, якій ніщо опертись не може, кинулись молоді хоробрі сини в обороні рідної землі на ворога і приневолили його уступити.

З великою гордістю можете глядіти на Ваш найновіший геройський подвиг".

Це був вповні об'єктивний голос вищого командування про вояцькі здібності УССів.

Побідний бій УСС-ів на Маківці, — це дороговказ українській нації, а головно молоді обох статей (бо на Маківці боролись також у той час хорунжі Степанівна і Галечко) а саме: що з ворогами треба боротись не лише мілітарно, але також духовою зброєю і на всіх ділянках громадського і політичного життя.

Таке ідейно-громадське наставлення і діла колишньої молоді, до того всіх нас, а головно підростаючу молодь, зобов'язує.

Якщо сучасна молодь бажає уподібнитись до колишніх борців і героїв УСС-ів на Маківці, то мусить вона в своїм громадськім житті виявити такі самі високопозитивні прикмети ідейности й активности в духовій праці в користь рідного народу у прибраній Батьківщині.

Сьогоднішня молодь не лише повинна, але й зобов'язана віддати тим ідейним синам України, що боролись в рядах УСС-ів і там віддали своє життя на вівтарі Батьківщини — гідну і заслужену пошану.

ДЕ ПОМИТИСЯ І ВИПРАТИ БІЛИЗНУ

Поблизу Охтирки (Сумська область) з 1961 року почали видобувати нафту.

Як же там живуть робітники? Дописувач розповідає 8 квітня ц. р. в часописі „Рабочая Газета", що живуть вони в дуже примітивних умовах: мешкань обмаль, немає ні лазні, ні пральні.

КОРОТКЕ ЗАМИКАННЯ

Замки, вироблювані на Харківській металево-штампувальній фабриці, такі, що ломаються щойно їх вставити у двері. („Перець", березень, цього року).

ГОЛОС ЧИТАЧА

ЩЕ ОДИН ПРИКЛАД ЛЮДЯНОСТИ

На сторінках „Свободи" вже було багато повідомлень про те, як українці під час другої світової війни, наражаючи на смертельну небезпеку власне життя, рятували жидів від Ґестапа та німецьких концентраційних таборів. Недавно я довідався про ще один подібний випадок, який подаю українському та жидівському громадянству до відома.

П. Арон Манн, що мешкає тепер при 90 Колумбія вул. в Ню Йорку, перед війною мав власний ресторан у Тернополі при вул. Львівській 15. Під час німецької окупації Західньої України, п. Манна разом із його дружиною, 5-літньою донькою та іншими жидами зaгнано в ґетто. Тому, що він був сильним і здоровим, його по якомусь часі забрали звідти до каменолому в с. Глибочок Великий, пов. Тернопіль, а дружину з донькою вивезли до якогось іншого табору смерти, і від того часу за ними й слід пропав.

В каменоломі п. Манн працював разом з іншими 500 жидами зо два роки. А влітї 1943 р., коли фронт став тріщати, а німці втікати, сторожа табору під проводом оберштурмфюрера Таманика (судетський фольксдойч) рішила табір зліквідувати.

За півкілометра від табору викопано ями, і у визначений час жидів повели на розстріл. По дорозі деякі з них кинулися на сторожу, а решта розбіглися. Сторожа з кулеметів стріляла в них. Арон Манн був ранений в ногу, але йому вдалося сховатися в житі. Виснажений і ранений, він пройшов пішки 20 кілометрів, щоб дістатися до знайомої родини Миколи й Марини Зозулів у с. Кутківці, Тернопільського повіту, які мали маленьке господарство під лісом.

І ось ця шляхетна українська родина сховала п. Манна у своїй стаєнці з сіном. Вони кормили і доглядали його від серпня 1943 до березня 1944 року. Коли німці робили обшук цієї хати, то п. Манн, перебраний у селянській одежі вдавав німого і лише в такий спосіб врятував своє і своїх господарів життя.

П. Манн завжди згадує цих добрих людей як своїх найбільших добродіїв. Він каже, що якби міг зустрінути їх ще раз в житті, був би щасливим подякувати їм та винагородити їх стократно.

Нехай же й цей приклад з тяжких переживань війни спричиниться до покращання взаємовідносин між українським і жидівським народами.

о. Іван Ткачук

ПРО НАШУ ІНФОРМАЦІЮ

Недавно ми читали жалі „Свободи" на те, що маємо нестачу доброї інформації, а через це неповне взаємне пізнання між різними осередками нашого розсіяння. Мовляв, наша пресова служба чи обслуга не на висоті своїх завдань. Так зле не є, але хто б це мав писати: читач чи редактор?

У Великодньому числі англомовного тижневика „Свободи" вміщена на першій сторінці репродукція дитячого рисунку на тему Воскресіння. Церква перерисована недбало, і через це неправильно, в слові „Христос", замість української букви „и", маємо латинське „u", замість „т" — шестиконечний хрест з неправильним перекресленням (має бути вниз зліва направо, а не вгору зліва направо, як на рисунку). Тризуб, що сходить на овиді — державний герб, який не вільно калічити — вияв дешевого, провінційного патріотизму, мовляв, Тризуб уже сходить. В підписі дві латинські букви.

Розуміємо, що приємно, коли все це нарисувала дитина, але такі рисунки можна репродукувати лише в дитячих виданнях. Яка потреба такої публікації? Яка користь українській мистецькій культурі з цього?

Петро Меґик

Софія Парфанович

ДИСКУСІЯ З КНИГОЮ

(З циклу: Голос із провінції.)

(1)

Переді мною книга в помаранчевій оправі, з широким бронзовим написом. Він заключає в собі не лише назву книги, але й виразисто пояснює, що це — збірник.

Чий збірник, де вони знаходяться, оті його автори? Отеж і відповідь: в екзилі.

Чому вони не на чужині? — роздумую. Прецінь, екзиль — це прогнання. На нього колись римські імператори засуджували своїх політичних противників, що не вміли чи не хотіли догодити їм та іншим сильним світу того. Овідій плакав колись за соняшною Грецією, живучи в похмурій Скитії. А вони, оці модерні прогнані, плачуть — всі всі — за отією Скитією, живучи в соняшній Америці та на інших ,ще менше похмурих континентах. Справді, людині тяжко догодити! А в той „екзиль" (яке чудове українське слово!) пішли вони самі з вільної й непримушеної волі.

Так от до цього помаранчевого мішка складено частину вантажу, що його вони чи їхні друзі придбали або втратили на батьківщині, та дещо з того, що придбали тут, в екзилі. І, як згідне з поняттям прогнаного, вони склали там тільки невелику частину. Ще й заридали: немає в нас що вкласти в такий великий мішок! Ми бідні, от, коли б були вдома...

Так от висипаю я зміст огрядненького мішка та й від дошки до дошки прочитую. І думаю: слава кому слава! Видати таку об'ємисту та цінну книгу — то виконати велике діло. Де той час, де ті гроші, де ті робочі сили взялися?

З захопленням прочитую раз і другий і третій зразки модерної поезії. Не розумію її зовсім або розумію тільки трохи — звісно: старосвітський мозок, йому там якісь передвікові поети загородили доступ до поступу (як гарно звучить, шкода тільки, що не модерно!), і жалію. От, поезії в нас скільки хочете! І така школа, і така й така група, і ще інша. Від Мюнхену по Ріо де Жанейро, вже не кажучи про наш Ню Йорк. А якою мовою пишуть! Що за добірні, що за чудові чужі, вибачте, нові слова! От на чому колись наші нащадки пізні вивчатимуть рідну мову. Скарбниця, що й казати!

Так от: поезії в нас багато-багато. І дивно: бідний, нещасний народ в екзилі, а душа в нього повна поезії. Так і вибухає фонтаном вроді Великого Незрадливого (це такий ґейзер у Юловстон парку). Наступна нобелівська нагорода в ділянці поезії напевно буде наша.

Так заспокоївшись та усміхнувшись в екзилі, вирішую копатися далі в мішку...

Є там зразки прози. На мою думку, добрі. Але одна чи кілька від склались на одну: шукаючи славних імен, я зачала читати прозу від них. Отже, від Самчука.

Ага, значить не проза, а про прозу. Дуже добре. От звідкіля довідаємось, що читати, що написали впродовж чотирилітньої каденції ті, що творять менше сяючою й блискітливою, зате більше зрозумілою мовою — прозаїки. І довідуюся від самого Самчука, що проза наша нікудишня. І це пише автор „Волині", та ще й б'ється в груди аж гуде! Відкладаю покаянний псальм і стараюся нагадати собі , де то я читала щось похоже? Ага, є один журнал, що виходить в одній столиці одної культури, і в ньому один кандидат на оцю, вище згадану нагороду, роздерши на собі тоґу, волає: немає в нас прози, немає в нас прози!

Страшна, з усіх мір грізна правда! Шкода тільки, що вони обидва не подають: тільки в мене. Якось бо незручно говорити самому про себе. Нагадувало б зідхання цигана: „Немає правди, Боже, тільки в мене і в тебе трохи".

В тому часі ми, прозаїки, пишемо й пишемо, ще й видаємо власними коштами. І розсилаємо ні в чому неповинним читачам або тільки платникам, а вони , взявши до рук книжку, зідхають: немає в нас прози! І кидають її в кут або прочитують, чи посилають нам тих пару долярів або відсилають книжку, прочитану й знищену, або таки й нерозпаковану. І так поступає наша література в екзилі, і ми просперуємо разом з нею. Рекляму нам роблять самі ж письменники й літературознавці.

Але, постраждавши так над безталанням нашої прози та виплакавши перші сльози — скільки ще доведеться пролити їх комусь, от хоч би такому (назвім делікатно, малоумному),як от я, проміняв золотодайний мішок лікаря чи іншого професіоналіста на жебрацьку торбу письменника!

Бо як же: робимо щось, чого немає!

Так от берусь далі читати гірке обвинувачення нашого найвидатнішого прозаїка. І що довідуюсь? — Причиною в усьому — село! Наше нещасне, до Шевченка закріпачене, а після Шевченка підкорене й нищене большевиками село. Вчепились його всі. Вже не кажу про тих, що походять самі зі села, але тих панів — як у нас казали селяни, — що походять з міст. Замість стромляти свого носа в містові нетрі й описувати їх, вони пхаються на село та шукають вчорашнього дня, чи докладніше того, чого не загубили.

Геть зі селом, отже! Геть з примітивною тематикою!

І знову сіла я — чи теж сиділа я й до того, але тепер поклала голову на стіл — і стала ридати. О, Батьку наш, ти, що вийшов зі села і писав про нього, як вони знущаються над твоїм селом! Ти ж казав: „Село, як писанка" і „Садок вишневий". А вони, як ті кати, знущаються над нами, а проза п'яна спить.

Раптом я перестала ридати, витерла очі і навіть усміхнулася з полегшею. Яке щастя, що я не пишу про село! Моїх псів і котів може й простять мені колись потомки, а от села напевно ні і нікому. Особливо, що Джан Стейнбек написав про свого пса Чарлі, в якого заболів сечовий міхур і бідний песик лежав у шпиталі, і добрий доктор лікував його. Та зате, разом з іншими книгами, він Стейнбек, не Чарлі — дістав славетну нагороду. А якби Чарлі вмів читати, то, лежачи в лікарні, він напевно читав би про мого Фіка, і навіть просльозився б над його долею. Шкода! Замість нього мусять читати бідні, здорові читачі.

Що ж ще про село? Дещо про нього читала я за молодих літ і в нашій літературі — не повторюватиму відомих авторів і книжок наших і чужих. Чим злі чи не варті „Хлопи" Реймонта і книжки інших польських письменників, „Син землі" Кнута Гамсуна і з новіших, як уже не наших (бо в нас, як відомо, немає прози), то сусідських як Шолохов з обидвома його клясичними творами про село („Тихий Дон" і „Піднята цілина") І всі твори пореволюційні, написані сучасними підбольшевицькими письменниками? Правда, недавно, прочитавши зі смаком Паустовського, я вирішила, за його порадою, прочитати дещо з їхніх авторів. Отже, Пришвіна. Я попала на російське село десь у Сибіру, серед тайги, серед його відбудови, змагань ланкових за вирощування картоплі, соцзмагання сіл за величину посівної площі з „гепі-ендом": ура Сталіну великому!

З ЖИТТЯ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

(I)

ЗАГАЛЬНІ СПРАВИ

Нова каденція праці НТШ в ЗДА

З 1965-им роком Управа Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА вступила в нову трирічну каденцію своєї діяльности. У цьому періоді праці вона відбула три засідання Управи та 9 засідань Президії, на яких схвалено плян діяльности в ділянках: організаційній, видавничій, фінансовій, у ділянці наукових конференцій, доповідей і ін.

Зміна статуту

Шості Звичайні Збори НТШ в ЗДА, що відбулися 28-го листопада 1964-го року впровадили такі зміни статуту: введено нову категорію членів - кореспондентів та уможливлено творення нових Секцій Т-ва, коли за тим заявиться п'ять дійсних членів НТШ. Управа Т-ва складається із 13 членів і 4 заступників, крім того з рішальним голосом входять сюди 2 делеґати Головної Ради НТШ і по одному представникові Секцій та Інститутів, а з дорадчим голосом — 4 заступники членів Управи, 2 заступники делеґатів Г. Р. НТШ і члени Контрольної Комісії.

Термінологічний Осередок при Н. Т. Ш.

При участи заінтересованих українських установ і організацій створено, з ініціятиви інж. М. Пежанського, Термінологічний Осередок, який прилучено до НТШ. Має він завдання збирати і опрацьовувати матеріяли з ділянки термінології, видавати термінологічні словники і інші публікації та вести архів і бібліотеку з цієї ділянки науки. На тимчасові потреби Осередку відступлено, наразі, дві шафи, де зложено зібрані інж. Пежанським матеріяли.

Медаля - відзнака ім. Тараса Шевченка

Управа НТШ в ЗДА дала ініціятиву та схвалила у 1959 році встановити Шевченківську медалю - відзнаку, якою відзначуватиметься заслужених для української науки й культури — науковців, письменників, мистців та діячів, українців і чужих. Цю справу Американське НТШ передало Головній Раді НТШ, щоби поширити надавання цих відзнак і на інші НТШ в Канаді, Европі і Австралії. Проєкт медалі - відзнаки виготовив відомий скульптор п. М. Черешньовський з Ню Йорку. Медалю виконала фірма „Медалік Арт" в Ню Йорку. Вона є виконана з бронзи, має в розмірі два і пів цаля та переховується у відповідній чорній касетці. Головна Рада намітила, на останній сесії дня 29-го листопада 1964 року трьох перших кандидатів та одержала вже їх згоду на прийняття цієї медалі. Комунікат Головної Ради прогошений у пресі.

Дар Кардиналові Сліпому

З нагоди найменування Митрополита Йосифа Сліпого до Колегії Кардиналів, члени НТШ в ЗДА вшанували достойного дійсного члена пам'ятковою чашою, яку разом з грамотою вручить Архиєпископ Бучко Кардиналові, в присутності церковної ієрархії та представників наших установ в Римі. Кошти купна цього дару покрили члени НТШ в ЗДА Крім того плянується видати книжку в англійській мові про дотеперішнє життя і діяльність Кардинала Сліпого. З нагоди найменування Кардинала Й. Сліпого і в справі патріярхату Управа НТШ в ЗДА схвалила відповідну резолюцію, що була вже оприлюднена.

Купно нового дому НТШ в Ню Йорку

Управа НТШ в ЗДА поробила заходи в цілі продажу теперішнього будинку і купна кращого дому в Ню Йорку. В ньому були би кращі приміщення для канцелярії НТШ, а також окремі кімнати для архіву і бібліотеки та велика заля для конференцій і доповідей, не рахуючи інших можливостей, залежно від об'єкту.

Участь НТШ у Святі вмурування документів і землі під пам'ятником Шевченкові у Вашингтоні

Дня 22-го травня 1965-го року у святі вмурування документів і землі під пам'ятником Шевченкові у Вашинґтоні візьме участь голова проф. д-р Р. Смаль - Стоцький, члени Управи та дійсні і звичайні члени НТШ. В цьому святі візьмуть участь також представники Канадійського НТШ.

Нові Управи НТШ В Канаді і Австралії

Восьмі Загальні Збори НТШ в Канаді обрали дня 17-го січня 1965-го року таку нову Управу: голова — проф. д-р Є. Вертипорох, заступники голови — проф. д-р В. Іванис і інж. О. Ссцінський, секретар — д-р С. Росоха, скарбник — д-р Б. Стебельський, члени Управи — інж. Я. Гарасевич, д-р С. Кучмеда, проф. інж. В. Янішевський, проф. З. Зелений. До Управи входять голова Осередку Едмонтоні — інж В. Мацьків, голова Осередку Оттава — д-р І. Тесля та делеґат до Г. Р. НТШ — проф. д-р В. Іванис. Делеґатом до През. Ради КУК обрано мґ-ра І. Геврика, пресовим референтом — п-і інж. Л. Вертипорох, референтом Правничої Комісії — д-ра О. Бойка, Філософічної Комісії — о. д-ра Купранця, Комісії Дослідів Наукової Проблематики — д-ра Б. Стебельського, Комісії Видавничих Справ — д-ра Ст. Росоху. До Контрольної Комісії увійшли: о. С. Хабурський, д-р Гриць Шиманський, мґр Я. Онищук, проф. М. Голинський, проф. В. Біберович.

Дня 19-го грудня 1964 року Загальні Збори Австралійського НТШ обрали таку нову Управу: голова — проф. д-р І. Рибчин, перший заступник голови — проф. —Т. Ляхович, третій заст. голови і секретар — д-р І. Завада, скарбник — мґр О. Куцик, бібліотекар — мґр Я. Масляк, голова Гуманістичної Комісії — доц. І. Гордіїв. Контрольна Комісія: голова — мґр Я. Кужіль, члени — Р. Стеткевич, Ю. Денисенко. Осередок НТШ на Вікторію: голова — проф. Т. Ляхович, другий заступник голови — єпископ Кир Іван Прашко., четвертий заст. голови — д-р Є. Заваличський, секретар — С. Стадіон, бібліотекар — В. Олійник. Контрольна Комісія: голова — мґр І. Престашевський, члени — д-р І. Сірко, М. Зімницький.

Дня 19 грудня 1964 Австралійське НТШ вшанувало 150-річчя народин Шевченка Науковою Конференцією. Доповіді виголосили: д-р Є. Заваличський „Сходознавство", доц. І. Гордіїв „Питома вага України в економіці Совєтського Союзу".

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ І ДОПОВІДІ

Пленарні Наукові Конференції:

Дня 14-го листопада 1964 вшановано спільно з Американсько - Болгарською Лігою життя і творчість Юрія Венелина (1802 - 1839), українського вченого і пробудителя та історіографа болгарського народу. Доповіді виголосили: д-р В. Шандор: „Ю. Венелин і його доба"; —проф. Дж. Ф. Клярк: „Праця Венелина серед слов'ян і його вплив на болгарів"; Н. Балбанов і Б. Чуканов: „Завваги з нагоди цього вечора". В концертовій частині взяли участь: проф. Дарія Гординська - Каранович і п. Е. Райна. Супровід д-ра М. Бенсуссана.

Дня 21-го листопада 1964 року відбулася спільна Наукова Конференція НТШ і Т-ва Правників - українців в ЗДА. Доповіді виголосили д-р І. Новосівський: „До питання карної юрисдикції і матеріяльного карного права у випадку злочину, заподіяного на терені Об'єднаних Націй" і д-р О. Соколишин: „Розвиток історії українських правничих наук у ВУАН в Києві за акад. М. Василенка".

Дня 27-го листопада 1964-го року відбулося Урочисте Закриття Шевченківського Року з доповіддями д-ра Л. Луцева: „Вступне слово"; проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького: „Значення слово „Слава" у Шевченка"; проф. д-ра В. Стецюка „Кінцеве слово і закриття Шевченківськогдо Року".

Дня 12-го грудня 1964 вшановано 80-річчя життя історика мистецтва проф. д-ра В. Залозецького. Доповіді виголосили: проф. інж. І. Жуковський „В. Залозецький як людина і мистець"; д-р І. Новосівський „В. Залозецький як науковець, дипломат і амбасадор української правди"; д-р О. Соколишин „Спогади про В. Залозецького".

Дня 20-го березня 1965-го року спільна із Філологічною Секцією влаштовано Річну Шевченківську Наукову Конференцію, з доподідями проф. д-ра Б. Романенчука „До питання Шевченкового світогляду"; інж. О. Дучимінської „Василь Доманицький — редактор першого повного повного Кобзаря" (відчитав інж. Р. Кобринський) та проф. д-ра В. Лева „Шевченкіяна у виданнях НТШ".

Далі буде)

Культурно-освітнє Т-во в Клівленді

У листопаді 1964-го року в Клівленді старанням ініціятивної групи української православної громади організовано Культурно-освітнє товариство прихильників Рідної школи ім. Т. Шевченка Українських Православних Парафій.

Товариство вже має понад 140 членів.

Метою т-ва є допомагати морально та матеріяльно Рідній школі у її виховній роботі серед наших дітей та молоді на засадах християнської моралі та українських національних традицій. У своїй практичній діяльності т-во має допомагати управі школи: охопити всіх дітей шкільного віку школою та дитячим садком. Допомагати управі школи в організації курсів фахового вишколу учнів, що закінчили школу українознавства. Сприяти розростанню шкільної бібліотеки, та навчально-ілюстративного приладдя. Допомагати в організації наукових лекцій та рефератів. Дбати про створення бази для виховної та розвагової діяльности молоді, як рівнож допомагати в організації розвагових імпрез, прогулянок, відпочинкових таборів, дитячих фестивалів та інш.

Для здійснення і проведення в життя цих завдань Управа т-ва у своїй друкованій відозві закликає до співпраці все українське громадянство Клівленду та його околиць, всіх тих, у кого є добра воля включитися в культурно-освітні ряди і своєю співпрацею допомогти нашим дітям вийти на добру дорогу для добра і слави нашій Батьківщині.

Л. Лисенко
Інформаційний референт т-ва

Що писала „Свобода" 50 років тому

Число 50, з 1-го травня 1915-го року

„ПРОСВІТНЯ ПРАЦЯ УКРАЇНЦІВ НА ВИГНАННЮ"

„Третя секція Української Культурної Ради у Відні, до якої входять д-р Олександер Колеса, д-р Ст. Рудницький, Богдан Лепкий, д-р Василь Пачовський, А. Крушельницький, о. д-р Осип Жук, ред. Я. Весоловський, А. Гапяк, А. Жук, Б. Заклинський, М. Ганкевич, о. д-р Григорій і О. Утриско та Скоропис-Ялтуховський уконстатувалися на засіданні 5 лютого с.-р., вибираючи головою д-ра Ол. Колесу, заступниками голови Богдана Лепкого й Андрія Жука, а секретарем Ярослава Весоловського; їх вибрано також відпоручниками Управи Ради. На засіданні дня 11 лютого с. р. переведено широку дискусію над програмою праці та поставлено подбати про видавництва українські для українських збігців. Признано вказаним видання „Української історичної читанки" в трьох числах після пляну, предложеного п. А. Крушельницьким. Відтак переведено дискусію над організацією популярних викладів у Відні і по інших українських колоніях чи-то через заснування місцевих кружків чи через висилку прелеґентів з Відня..."

„ХТО ПЕРЕШЛЕ ЦІЛОРІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЧАСОПИС „СВОБОДУ"

(зі Стейтів дол. 2.00, а з Канади дол. 3.00) — дістане даром великий календар Українського Народного Союзу за доплатою 15 центів на кошти пересилки й експедиції.
вом різнородного матеріялу, який розміщено на 256 сто-

„Буде се дуже красний і цінний дарунок для кождого письменного українця і кождої письменної українки, бо такого календаря, як сьогорічний, ще не було на американській Руси. Відзначається він незвичайним багатством і різнородного матеріялу, який розміщено на 256 сторінках друку великої вісімки. Крім того Календар У.Н.Союзу є дуже багато прикрашений ілюстраціями. Всі ті ілюстрації дуже красні, цілком нові і ще незнані... Хто вже має Календар У.Н.Союзу може дістати замість календаря даром як премію до цілорічної передплати 7 ліст страт ранених і убитих українських жовнірів під час теперішньої війни. В тих лістах досі оголошено коло 21.000 імен..."

Пам'яті дир. Володимира Кравчука

17-го березня далеко-далеко від Золочівщини станули над свіжою могилою чужої землі, — родина, приятелі і знайомі, щоб попрощати бл. п. дир. Володимира Кравчука, який до останніх хвилин свого туземного життя проживав у крузі своєї дружини Михайлини, дочки Лідії, зятя д-ра Івана Скрипуха й унуків Ореста й Романа в Брентфорді.

Прощали востаннє директора не тільки члени родини; прощала його й засумована численна громада друзів і знайомих з Торонта, Монтреалю, Гемилтону, Лондону, Гримсбі, Дітройту і Ню Йорку.

Супроводжала покійного тужлива відправа Панахиди і болізного акорду „Вічная пам'ять". Бо ж відходила від них — родини і друзів — перед престіл Всевишнього, щоб скласти звіт зі свого трудолюбивого життя, людина, яка була не тільки любленим подругом своєї дружини, прикладним батьком дочки й сина-зятя, приятелем-дідом для своїх унуків, але могиканом у нашій еміграційній дійсності, що рідшає зі своєї культурно-традиційної тугості щодо дружнього співвідношення, сердечної щирости, гостинної вибагливости, громадської співвзаємности, відчутної жертвенности й благородности духа.

Єдина розрадна думка ще оставалась для опечалених людських сердець, а саме, що Покійний відійшов туди, де вже не має „ні болізни, ні печалі".

Покійний дир. Володимир Кравчук, — це уродженець Золочева, де й проживав він зі своєю родиною до кінцевих місяців другої світової війни. Звідси воєнні події вирвали його з рідного підсоння і понесли за світи. У Золочеві працював на становищі головного директора суду.

На суспільно-громадському полі не жалів ніколи ні труду, ні пожертв, чи то як кол. довголітній секретар Т-ва „Бесіда" в Золочеві, чи як член парохії св. Івана Хрестителя, Народного Дому, відділів ЛВУ і УНС у Брентфорді. Був жертвою двох окупантських режимів: як полонений московської неволі і як запроторенець Домб'я.

Похорони Покійного відбулися з місцевого похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя, де відслужено заупокійну Службу Божу та Панахиду п'ятьма священиками: парохом о. М. Теліжином, о. Джулинським з Бурлінґтону, о. Ю. Микитином з Торонта, о. С. Кусим з Ґвелфу і о. Байраком з Лондону, Онт.

Печальним серцем прощала його востаннє дружина, п-ні Михайлина.

Прощала свого батька єдина дочка Лідія, як теж його син-зять, д-р Іван Скрипух, що перейняв опіку над родиною Покійного.

Прощали його внуки Орест і Роман, що вже не присядуть до спільних розмов і забав та поук з дідом.

Прощали в церкві словами християнської розради і потіхи два священики: парох Покійного, о. М. Теліжин і довголітній приятель о. С. Кусий.

Важким обов'язком заставлений в імені родини і приятелів прощав над могилою незабутнього директора і автор цих рядків.

Прощала його численна брентфордська громада, для якої він не жалів ні труду, ні пожертв, бо жив її потребами.

Прощала його далека Золочівщина, реґіональна його батьківщина, якої він не забував до останніх днів свого життя, і де прожив найщасливіші роки.

Покійний відійшов у вічність, прикутий в останніх місяцях до смертельного ложа важкою недугою.

Залишив Покійний по собі загальний жаль друзів і приятелів, які його знали, любили і шанували.

Після похоронних обрядів відбулась у домі п-тва Скрипухів — традиційна тризна в теплій родинній атмосфері.

Та була це „гостина" вже без гостинного Директора.

М. П-юк

В Дітройті відбувся секретарсько-організаційний курс УНС

(Закінчення зі стор. 1-ої)

передана рідні бронзова відзнака для бл.п. Володимира Крушельницького, довголітнього секретаря 94-го Відділу, який ще в минулому році пильно працював над приєднуванням нових членів. Д-р Я. Падох вручив пам'яткові плякети двом новим членам Клюбу Заслужених Союзовців: Дмитрові Кошильовському, який приєднав у минулому році 27 членів, та обласному організаторові Володимирові Гірнякові, який „заслужив" собі її ще в 1963 році.

З коротким побажанням звернувся до курсантів п. Володимир Сохан, а після нього виголосив промову ред. М. Бажанський, голова Метропольтального Відділу УККА. Він висловився з признанням про дотеперішні досягнення та працю УНСоюзу для української спільноти та української справи взагалі, виразно підкреслюючи широке поле діяння цієї заслуженої організації, якої не слід вважати лише забезпеченевою установою і без якої місцева громада була б куди бідніша.

У цьому прийнятті взяли участь численні гості, які репрезентували місцеві установи та організації: п-ні Марія Квітковська від Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та від Головної Управи Українського Золотого Хреста, Степан Левкут від ОДВУ в Дітройті, д-р Михайло Дужий від Координаційного Комітету Організацій Визвольного Фронту в Дітройті, п-ні Олена Перецька від Окружної Ради СУА в Дітройті, д-р Павло Джуль від Товариства Українських Ґрадуантів, проф. Богдан Питель від Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України — Відділу в Дітройті, проф. Іван Сточанський від Учительської Громади і Т-ва Рідна Школа в Дітройті і ст. пл. Ігор Король від Пластової Станиці в Дітройті.

Москва виявила нові могутні ракети

Москва. — На великій публічній параді у Москві в минулу неділю 9 травня з нагоди 20-ліття капітуляції гітлерівської Німеччини большевики вперше показали три нові типи ракет, з яких найпотужніша — на 110 стіп довга і 10 стіп у прорізі. Совєтські коментатори запевняли, що засяг тієї ракети „необмежений" і що це та сама ракета, яка вистрілила в космічний обшир сателіти „Восток" і „Восход". Поруч із тією ракетою показано також трохи меншу, але все ж на 65 стіп довгу, яка нібн має міжконтинентальний засяг. Третя, коротка й рухома, названа „Залізою дівою", має засяг на середню віддаль, до 1,100 миль, і — за большевицькими твердженнями — має особливо велику нищильну силу. Крім отих ракет — большевики перевели показ різних танків, гармат, протилетунської артилерії і ракети, подібної до американської „Поляріс", вистрілюваної з-під води з підводних човнів. Совєтські газети не скривали, що використано нагоду історичних роковин для показання назверх збройної могутности СССР в часі теперішнього міжнародного напруження. Параду приймали з трибуни всі найвищі совєтські „достойники", з Леонідом Брежнєвим, Алексєєм Косиґіном і Анастасом Мікояном у проводі. Між ними стояв теж міністер оборони маршал Родіон Малиновський. Між генералами на тій почесній трибуні був теж маршал Георгій Жуков, який 20 років тому репрезентував Совєтський Союз у прийманні німецької капітуляції. Впереді тієї військової паради у Москві везено червоний прапор, що його совєтські вояки застромили були на руїнах берлінського парляменту.

Українські студенти протестували проти релігійного переслідування в СССР

В суботу, першого травня, столична Студентська Громада демонструвала біля совєтської амбасади у Вашингтоні, протестуючи проти релігійного переслідування в СССР зокрема на Україні.

Демонстрацію очолював голова Студентської Громади Юрій Негребецький. О годині 12 вполудне всі учасники з плякатами почали свій похід в дільниці, де міститься московська амбасада. Частина з них роздавала летючки англійською мовою, пояснюючи мету демонстрації. Особливу увагу викликала до себе студентка - американка в стилевому українському одязі. Вона приїхала разом із своїм чоловіком українцем - студентом і з запалом пояснювала зацікавленим прохожим, головним чином туристам, яких тепер повно у Вашингтоні, про злочини Москви на Україні, про знищення обох Українських Церков, їх Митрополитів, Єпископів, священиків і соток тисяч вірних. Багато прохожих спинялися, охоче брали проклямації і слухали пояснення. Туристи масово фотографували демонстрантів, знімали на кіноплівки і сами розпитували про мету демонстрації. Число розданих листівок свідчить, що багато людей цікавилися демонстрацією.

Того ж дня в Москві святкували „пролетарське" свято — перше травня. Серед демонстрантів на Червоній площі змушені були під снігом і дощем танцювати й українці в догоду „старшому братові". А в той же час —весь український нарід був позбавлений можливости святкувати своє найбільше свято — Великдень, День Світла і Радости. Це саме й підкреслювали демонстранти у своїх поясненнях зацікавленим прохожим. Демонстрація пройшла успішно без жадних випадків. Поліція дбала про порядок і не ставила ніяких перешкод демонстрантам.

Після демонстрації всі студенти зібралися в приватному домі і обмінялися враженнями. Всі висловилися, що плян походу вийшов добре і осягнув намічену мету. Тисячі американців довідалися про переслідування українського народу комуністичною Москвою.

Галина Дубровська

НА МЕЖІ КАТАСТРОФИ

Константин Смірнов, відомий російський письменник, який написав повість „Брестська фортеця", за яку дістав ленінську премію, заявляє 24 квітня ц. р. в часописі „Красная Звезда", що „про минулу війну треба писати правду".

„Ця правда, — пише К. Смірнов, — про те, як ми були вибралися з цієї ями . . ."

І далі: „Коли ми не будемо говорити правду про минуле, ми ніколи не прибавимо до нього сердець молоді."

ГАЛИНА БІЛОУСОВА

(Посмертна згадка)

30 березня по довгій недузі померла бл. п. Галина з Крайківських Білоусова, довголітня вчителька в Галичині на засланню в Польщі, на еміґрації в Австрії і в Америці. Покійна народилася в Різдвянах, повіт Рогатин і скінчила учительську семінарію в Тернополі в 1913.

Перед війною і в часі війни працювала на вчительських посадах у свойому повіті. В 1918 році вийшла заміж за старшину австрійської армії Івана Білоуса, також вчителя.

По війні працювали обоє в селі Серники Середні. В 1933 році чоловік покійної був перенесений польською шкільною владою далеко на захід, на Поморя, а в 1935 покійну перекинено на Познанщину. Щойно війна дала їм можність зажити разом. В місті Вроцлавек Покійна працювала в школі для дітей б. вояків з Армії УНР. В 1942 Покійна вернула до Рогатина і покинула його в 1944, щоб ніколи до нього не повернути.

На еміґрації працювала вона в жіночих організаціях. В 1949 році прибула з чоловіком до Дітройту, де прожила до смерти. По приїзді, вступила до 14-го Відділу Українського Золотого Хреста, в якім працювала до своєї смерти, як секретарка. Кілька літ була також секретаркою в Головній Управі УЗХ. Поза фізичною працею і працею в своїй організації Покійна знаходила час й для інших праць, помагала УККА і час від часу писала в дописі до газет і журналів. В останніх літах працювала вчителькою в Школі Українознавства, де показала себе як добра і працьовита сила. Була люблена вчительським Збором і учнями. Покійна, милої вдачі і високої інтелігенції, тішилася любов'ю і пошаною людей.

Похорони Покійної відбулися частинно в Дітройті, а була похована в Акроні, Огайо.

На парастас в похороннім домі зібралося багато приятелів і знайомих. Парастас і Панахиду відслужили оо. Василь Яремак і Іван Прокопович. Прощальні промови сказали: від парафії о. Яремак, від Вчительського Збору і Т-ва „Учительська Громада" — проф. І. Сточанський, а п. Анна Левкут від 14-го Відділу УЗХ. Члени того відділу прийшли в уніформах і з прапором. Пам'ять про Покійну залишиться на завсіди в наших серцях , а її чоловікові і родині висказуємо глибоке співчуття.

Іван Сточанський

„Дніпро-Калина" український танцювальний ансамбль на 28-му Міжнародному Фестивалі на Флориді

Мілвокі, Вискан. — „Дніпро - Калина" Український Танцювальний Ансамбль виступив на міжнародному фестивалі в Сент Петерсбурґу, Флорида 7, 8 і 9-го квітня ц. р. У фестивалі брало участь понад 1 000 танцюристів із 35 стейтів ЗДА.

Ансамбль репрезентував місто Мілвокі із Висконсину та складався з 25-ох танцюристів під проводом відомих із виступів в Мілвокі, Кентакі, Шикаґо, на телевізіях, та на урочистому банкеті губернатора Висконсину, панів Миколи Праска, хореографічного директора та Андрія Черня, адміністративного директора.

Приємно згадати про ввічливе прийняття у Сент Петерсбурґу. Посадник Голцнер нам вручив ключ від міста та надав нам почесне громадянство міста. Наш виступ як одного із найкращого танцювального ансамблю увінчався успіхом. Всі наші танці „Запорожець", „Катерина", та „Гопак" сфільмовано та передано до Центрального Бюра Інформацій Америки.

При цьому треба згадати провідників ансамблю, які вкладають багато праці. Микола Праско є хореографічний директор. Його хореографічний український танець „Гопак" здобув для українців першу нагороду у Мілвокі. Андрій Черень, як організатор колишньої групи „Калини", а тепер як адміністративний директор ансамблю, вистарався спонзора Пебст Бруінґ Компані, яка дала нагоду ансамблеві виїхати до Сент Петерсбурґу на фестиваль, а в попередніх роках до Кентаки.

На міжнародному фестивалі не давали нагород, але всі глядачі визнали український ансамбль за найкращий з усіх учасників фестивалю.

Ч. П.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

ЧЕТВЕР, 13-го ТРАВНЯ 1965 р.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, — 42 Відд. в год. 7:30 веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо вплачувати членські вкладки на зборах. — В. Марущак, секр.

Розшуки

Пошукую товариша шкільної лавки **Володимира Марцінковського**, село К. Рогатин. Шукаю свойого учителя п. **Лотоцького** (В) з табору Ст. Мартин, Австрія. Обидва мали б проживати в Ню Йорку. Хто знав би про них або вони самі, прошу писати на адресу:

C. Yankevych
511 Dieppe Avenue
Oshawa, Ont. Canada

Посмертні згадки

МИХАЙЛО БАРДАЧЕВСЬКИЙ, довголітній член 72-му році трудолюбивого Т-ва Запорозька Січ — 206-ий Відділ УНС в Вунсакет, Р. Ай., помер у лікарні у Вунсакет, 9-го лютого 1965 р. після затяжної недуги серця на життя. Покійний народився 5-го листопада 1893 р. в Скалаті, Україна, а до ЗДА прибув 15-літнім юнаком та зразу поселився у Вунсакет, де проживав до смерти, працюючи в кравецькому ремеслі. Був членом УНС впродовж 51 років. Він відзначався привітною вдачею та був загально шанований. Залишив в смутку дружину Марію, синів Тома і Йосипа, доньку Олену, братів Теодора і Степана та 7 внуків. Похорон відбувся до місцевої церкви УПЦ св. Михаїла, а звідтіль на цвинтар у Блекстон, Масс. Супроводили його на місце Вічного Спочинку поруч рідних, численні приятелі, земляки та союзовці.

Вічна Йому Пам'ять!

Лев. Гардінк, секр.

ІВАН РІЧЕЛ, член 287 Відділу УНС в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер дня 17-го березня 1965 р. в Авоќа, Па. Покійний походив з Надолян, пов. Сянік. Полишив у смутку дружину Катерину.

Вічна Йому Пам'ять!

Т. Литвинюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 5 431. Клайд Фіпс є заздрісний . . .

Дон Рід щойно заявив, що його працедавець плянує його вбити — Але ж чому? — запитав мавполюд.

— Клайд Фіпс є надзвичайно заздрісною людиною, — сумно сказав Дон . . .

— І саме тому він підозріває, що я люблюся з його жінкою!